

rechters dienden van die wetten als van een vast gegeven uit te gaan: zij hadden niet het recht, ze aan andere normen te toetsen dan aan die welke er in opgenomen waren. Wetswijziging was een zaak van regering en volksvertegenwoordiging.

Zoals wij in deel 4 uiteengezet hebben, verplichtte het Landoorlogreglement van 1907 de bezetter de in Nederland geldende wetten te eerbiedigen, d.w.z. intact te laten, 'behoudens volstreckte verhindering' – aldus artikel 43. Die beperkende bepaling gaf hem niet een volkenrechtelijke vrijbrief om elke wet die hem niet zinde, opzij te schuiven. Om te beginnen dienden immers bij de toepassing van het Landoorlogreglement 'de beginselen van het volkenrecht' in het oog gehouden te worden, 'zoals die', aldus de considerans van het verdrag van 1907 waarvan het Landoorlogreglement deel uitmaakte, 'voortvloeien uit de tussen beschaafde volkeren gevestigde gebruiken, de wetten der menselijkheid en de eisen van het openbare rechtsbewustzijn.' Voorts bepaalde artikel 43 dat de grond van de bedoelde 'volstreckte verhindering' steeds gelegen moest zijn in 'het herstel of de verzekering van de openbare orde en het openbare leven'. Dat was natuurlijk wel een hoogst rekbare formule maar zij hief toch niet de grondgedachte op dat een bezettingsbestuur een conservatoir karakter diende te dragen. Seyss-Inquarts bewind droeg daarentegen van meet af aan een diametraal tegengesteld karakter: niet op conservatie was het gericht maar op wijziging – wijziging in nationaal-socialistische geest, met als einddoel een genazificeerd Nederland dat op de een of andere wijze in het Derde Rijk zou opgaan.

Slechts zeer weinigen waren zich daar in '40 van bewust. Dat hing samen met het element van voorzichtige geleidelijkheid dat heel Seyss-Inquarts gelijkshakelingspolitiek kenmerkte. Ook op het gebied van de rechtsbedeling waren zijn ingrepen aanvankelijk weinig talrijk, zij het op zichzelf wèl tekenend en belangrijk.

Welke waren die ingrepen?

Allereerst werd, waar het Duitse staatsburgers betrof of Nederlandse die naar het oordeel van het *Reichskommissariat* Duitse belangen geschaad hadden, de Nederlandse rechter volledig uitgeschakeld. Voorts werd in de zomer van '40 de op homosexualiteit staande straf uitgebreid en drastisch verzwaard: tevoren was slechts 'de meerderjarige die met een minderjarige . . . ontucht pleegt', strafbaar geweest – nu werden *alle* homoseksuele gedragingen van mannen strafbaar gesteld, behalve 'in bijzonder lichte gevallen' van minderjarigen; de maximumstraffen werden van vier tot tien jaar verhoogd.¹ Een algemene ingreep volgde: 'ter vereenvoudiging van de strafrechtspleging'

¹ VO 81/40 (*Verordeningenblad*, 1940, p. 248–49).